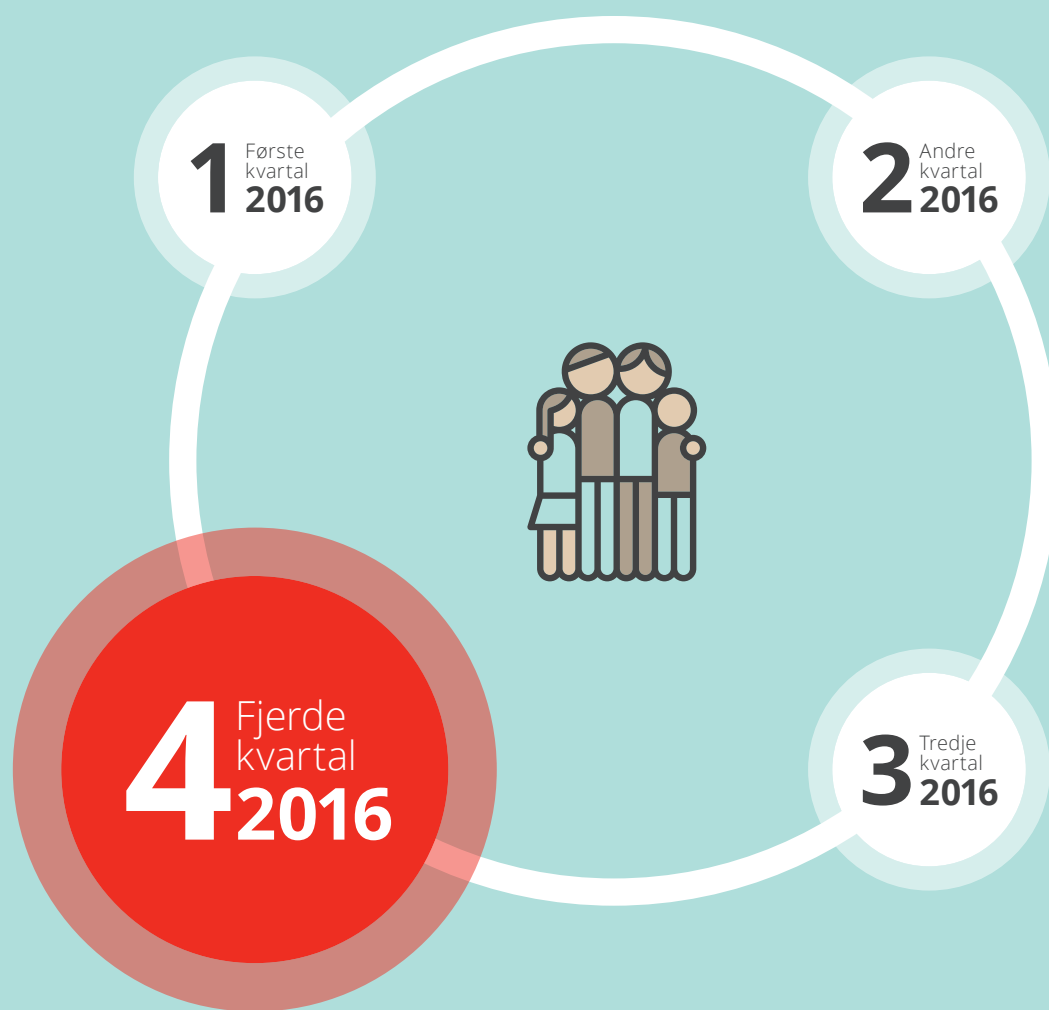

Kvartalsrapport 2016

Storebrand Livsforsikring AS (urevidert)

Innhold

RESULTATUTVIKLING VIRKSOMHETSOMRÅDER

Storebrand Livsforsikring Konsern	3
Sparing	5
Forsikring	6
Garantert pensjon	7
Øvrig	9
Balanse, soliditet og kapitalforhold	10
Fremtidsutsikter	12

REGNSKAP/NOTER

Totalresultat Storebrand Livsforsikring Konsern.	14
Balanse Storebrand Livsforsikring Konsern	16
Oppstilling over endring i egenkapitalen Storebrand Livsforsikring Konsern	18
Kontantstrømoppstilling	19
Totalresultat Storebrand Livsforsikring AS	20
Balanse Storebrand Livsforsikring AS	22
Oppstilling over endring i egenkapitalen Storebrand Livsforsikring AS	24
Noter	25

Viktig opplysning

Dette dokumentet kan inneholde uttalelser om fremtidige forhold. Forhold av denne art er forbundet med en rekke risiko- og usikkerhetsmomenter ettersom de relaterer seg til fremtidige hendelser og omstendigheter, som kan være utenfor Storebrand-konsernets kontroll. På bakgrunn av dette kan Storebrand-konsernets fremtidige finansielle posisjon, prestasjoner og resultater i vesentlig grad avvike fra de planer, mål og forventninger angitt i slike uttalelser om fremtidige forhold. Viktige faktorer som kan forårsake et slikt avvik for Storebrand-konsernet omfatter, men er ikke begrenset til: (i) makroøkonomisk utvikling, (ii) endring i konkurranseklima, (iii) endring i regulatoriske rammebetingelser og andre statlige reguleringer og (iv) markeds-relatert risiko som endringer i aksjemarkeder, renter, valutakurser og utviklingen i finansielle markeder generelt. Storebrand-konsernet tar ikke ansvar for å oppdatere noen av uttalelsene om fremtidige forhold i dette dokumentet eller uttalelser om fremtidige forhold som foretas i enhver annen form. Dokumentet inneholder alternative resultatmål (APM) som definert av European Securities and Market Authority (ESMA). På [Storebrand.com/ir](https://www.storebrand.com/ir) ligger det en oversikt over APM brukt i finansiell rapportering.

Storebrand Livsforsikring konsern

Storebrand Livsforsikring AS er et heleiet datterselskap av det børsnoterte selskapet Storebrand ASA. For informasjon om Storebrandkonsernets resultat per 31.12.2016 vises det til Storebrand Konserns delårsrapport.

RESULTAT STOREBRAND LIVSFORSIKRING KONSERN

(NOK mill.)	2016				2015	1.1 - 31.12	
	4. kvartal	3. kvartal	2. kvartal	1. kvartal	4. kvartal	2016	2015
Fee og administrasjonsinntekter	754	775	728	781	815	3 038	3 283
Forsikringsresultat	192	197	153	147	77	689	604
Administrasjonskostnader	-618	-623	-537	-634	-729	-2 412	-2 613
Driftsresultat	328	348	344	294	163	1 315	1 274
Finansposter og risikoresultat liv og pensjon	388	166	223	2	-18	779	70
Resultat før amortisering og oppreservering langt liv	716	514	567	297	145	2 093	1 344
Oppreservering langt liv					-1 362		-1 764
Resultat før amortisering	716	514	567	297	-1 217	2 093	-420

Resultat før amortisering ble NOK 716 mill. (minus 1 217 mill.) i 4. kvartal 2016 og NOK 2 093 mill. (minus 420 mill.) for året. Tall i parentes viser utviklingen i tilsvarende periode året før. Fee- og administrasjonsinntektene er i 4. kvartal og for året år redusert med 7,5 % sammenlignet med tilsvarende perioder i 2015. Justert for valuta og solgt virksomhet er reduksjonen i inntektene på 4,4 % for 4. kvartal og 5,1 % for året. Det er inntektsreduksjonen innen de garanterte pensjonsprodukter som er i langsiktig avgang som preger utviklingen. Premiene for ikke-garantert sparing er NOK 3,6 mrd. i 4. kvartal, en økning på 14 % fra samme periode i fjor.

Administrasjonskostnadene var i kvartalet NOK 618 mill. (729 mill.). Kostnadseffektiviseringen er oppnådd gjennom bemanningsreduksjoner, økt outsourcing og automatisering. I 4. kvartal er engangseffekter på NOK 55 mill. knyttet til utrangering av IT-systemer. Volumveksten innenfor segmentene Sparing og Forsikring fører til at en større del av kostnader allokeres til disse segmentene. Kostnadene i segmentet Garantert pensjon er tilsvarende redusert.

RESULTAT STOREBRAND LIVSFORSIKRING KONSERN – PER SEGMENT

(NOK mill.)	2016				2015	1.1 - 31.12	
	4. kvartal	3. kvartal	2. kvartal	1. kvartal	4. kvartal	2016	2015
Sparing	120	100	87	111	64	418	395
Forsikring	121	140	97	71	-19	429	379
Garantert pensjon	492	126	237	15	-110	870	329
Øvrig	-17	148	146	99	210	377	241
Resultat før amortisering og oppreservering langt liv	716	514	567	297	145	2 093	1 344
Oppreservering langt liv					-1 362		-1 764
Resultat før amortisering	716	514	567	297	-1 217	2 093	-420

Segmentet Sparing fikk et resultat i 4. kvartal på NOK 120 mill. (64 mill.) og NOK 418 mill. (395 mill.) for året. Inntektsutviklingen drives av kundenes konvertering fra ytelses- til innskuddsbaserte pensjonsordninger samt høy konkurranse i markedet.

Segmentet Forsikring leverte et resultat i kvartalet på NOK 121 mill. (minus 19 mill.) og NOK 429 mill. (379 mill.) for året. Det samlede risikoresultatet gir en skadeprosent i 4. kvartal på 72 % (89%) og en combined ratio på 89 % (105 %).

Segmentet Garantert pensjon fikk et resultat på NOK 492 mill. (minus 110 mill.) i 4. kvartal og NOK 870 mill. (329 mill.) for året. Fee- og administrasjonsinntektene utvikler seg i tråd med at en stor del av bestanden er moden og i langsiktig avgang. Det gode resultatet i kvartalet skyldes overskuddsdeling i den norske virksomheten og god avkastning i porteføljene i den svenske virksomheten. Fee- og administrasjonsinntektene er redusert med 18,3 % i kvartalet og 11,8 % for året som følge av at bestanden er i langsiktig avgang.

I segmentet Øvrig inngår avkastningen i selskapsporteføljene som påvirkes av utviklingen i rentemarkedet.

KAPITALFORHOLD OG SKATT

Solvens II-regelverket ble innført 1. januar 2016. Storebrand benytter standardmodell for beregning av Solvens II. Reduserte renter i Norge og en vridning i rentekurven påvirker Solvens II-marginen negativt. Det kan komme endringer i regelverk, metoder og tolkninger som kan påvirke Solvens II-marginen fremover.

Storebrand Livsforsikring konsern hadde en regnskapsmessig skattekostnad i 4. kvartal på NOK 93 mill. og NOK 196 mill. for året 2016. Den effektive skattesatsen påvirkes av at konsernet driver virksomhet i land med ulik skattesats fra Norge (25 prosent), og varierer fra kvartal til kvartal avhengig av de enkelte juridiske enhetenes bidrag til konsernresultatet. Stortinget vedtok i desember 2016 å redusere selskapsskattesatsen fra 25 til 24 prosent med virkning fra 1. januar 2017. Samtidig ble det vedtatt å innføre en

finanssskatt med virkning fra samme dato. For selskaper som omfattes av finansskatten videreføres dermed selskapsskattesatsen på 2016-nivå (25 prosent). I Storebrand-konsernet inngår både selskaper som omfattes og som ikke omfattes av finansskatten. Ved balanseføring av utsatt skatt/skattefordel i konsernregnskapet benyttes derfor selskapsskattesatsen gjeldende for det enkelt konsernselskap. Konsernets investeringseiendommer eies av selskaper som får en redusert skattesats fra 2017. Isolert sett medfører dette en lavere utsatt skatt på midlertidige forskjeller knyttet til investeringseiendommene, noe som reduserer skattekostnaden i 2016 med omtrent NOK 111 mill. I tillegg har gjennomførte salg av eiendom medført at tilknyttede skatteøkende midlertidige forskjeller er reversert, noe som gir en reduksjon i skattekostnaden for året på omtrent NOK 179 mill.

OPPRESERVERING FOR ØKT FORVENTET LEVEALDER

I 4. kvartal 2015 besluttet Storebrand å belaste det gjenværende estimerte direkte resultatbidraget til økt forventet levealder. Den resterende reservestyrkingen ventes dekket av avkastnings- og risikooverskudd og bortfall av overskuddsdeling. Det er estimert gjestående oppreserveringsbehov på NOK 352 mill. per utgangen av 4. kvartal. Oppreservering for økt levealder forventes avsluttet i 2017.

MARKED OG SALGSUTVIKLING

Storebrands tre vanligste spareprofiler for innskuddspensjon, Forsiktig, Balansert og Offensiv, hadde en avkastning i 2016 på henholdsvis 5,0 %, 7,4% og 9,6 %, noe som er godt over inflasjon og lønnsvekst.

Det er godt salg av spareprodukter, lån og forsikringsprodukter. Storebrand lykkes med salg av privatmarkedsprodukter til ansatte med tjenstepensjon i Storebrand. I Norge er Storebrand markedsleder innenfor innskuddsordninger med 34 % markedsandel av brutto forfalt premie.

SPP er femte største aktør i segmentet øvrig tjenstepensjon, med en markedsandel på 9,3 % målt etter premieinntekter fra unit linked.

Sparing

Volumvekst i reserver og premier

Sparing består av produkter som omfatter sparing til pensjon, uten eksplisitte rentegarantier. I området inngår innskuddspensjon og tilsvarende fondsbaserte produkter i Norge og Sverige.

RESULTAT

(NOK mill.)	2016				2015		1.1 - 31.12
	4. kvartal	3. kvartal	2. kvartal	1. kvartal	4. kvartal	2016	2015
Fee og administrasjonsinntekter	353	347	323	355	333	1 378	1 393
Administrasjonskostnader	-232	-248	-244	-242	-270	-966	-996
Driftsresultat	121	99	79	113	63	412	398
Finansposter og risikoresultat liv og pensjon	-1		9	-2	1	6	-2
- Risikoresultat liv og pensjon	-1		8	-2	1	6	-3
- Netto overskuddsdeling							1
Resultat før amortisering	120	100	87	111	64	418	395

Sparing oppnådde et resultat på NOK 120 mill. (64 mill.) i 4. kvartal og NOK 418 mill. (395 mill.) for året. Fee og administrasjonsinntektene er i 4. kvartal på nivå med året før og for året er inntektene redusert med 1,1 %. Justert for valuta og solgt virksomhet er økningen i inntektene på 4,4 % for 4. kvartal og 5,1 % for året.

Inntektsveksten drives av kundenes konvertering fra ytelses- til innskuddsbaserte pensjonsordninger i kombinasjon med nysalg og økte sparesatser. For de norske unit linked produktene bidrar økt konkurranse til marginpress, mens det i den svenske virksomheten er et relativt stabilt marginbilde.

I 4. kvartal inkluderer kostnadene spesielle poster på NOK 7 mill. knyttet til utrangering av IT-systemer.

BALANSE OG MARKEDSUTVIKLING

Premiene for ikke-garantert sparing er NOK 3,5 mrd. i 4. kvartal, en økning på 8 % fra samme periode i fjor. Samlede reserver innenfor unit linked har steget med 9 % siste år og utgjør NOK 140 mrd. ved utgangen av kvartalet. Midler til forvaltning i unit linked i Norge har økt med NOK 11,3 mrd. (21 %) fra 4. kvartal 2015. Veksten er drevet av premieinnbetalinger på eksisterende kontrakter, avkastning og konvertering fra ytelsesordninger. I Norge er Storebrand markedsleder innenfor unit linked med 34 % markedsandel av brutto forfalt premie.

I det svenske markedet er SPP femte største aktør innenfor segmentet øvrig tjenstepensjon, med en markedsandel på 9,3 % målt etter premieinntekter fra unit linked. Kundenes midler har økt med SEK 4,4 mrd (6,3 %) i 4. kvartal og SEK 6,6 mrd (9,8 %) fra årsskiftet. Veksttakten har tatt seg opp etter urolige aksjemarkeder og negativ utvikling i starten av året.

NØKKELTALL SPARING

(NOK mill.)	2016				2015
	4. kvartal	3. kvartal	2. kvartal	1. kvartal	4. kvartal
Unit linked-reserver	139 822	131 571	127 876	125 434	128 117
Unit linked-premier	3 466	3 444	3 541	3 693	3 185

Forsikring

Tilfredsstillende samlet resultat

I Forsikring inngår personrisikoprodukter til det norske og svenske privatmarkedet og personalforsikring og pensjonsrelaterte forsikringer i det norske og svenske bedriftsmarkedet.

RESULTAT

(NOK mill.)	2016				2015	1.1 - 31.12	
	4. kvartal	3. kvartal	2. kvartal	1. kvartal	4. kvartal	2016	2015
Forsikringsresultat	192	197	153	147	77	689	604
- Premier for egen regning	689	690	693	687	687	2 759	2 680
- Erstatninger for egen regning	-496	-493	-540	-540	-610	-2 070	-2 076
Administrasjonskostnader	-114	-107	-90	-107	-111	-418	-395
Driftsresultat	78	90	63	40	-34	271	208
Finansposter og risikoresultat liv og pensjon	43	50	34	31	15	158	170
- Finansresultat	43	50	34	31	15	158	170
Resultat før amortisering	121	140	97	71	-19	429	379

Forsikring har i 4. kvartal et resultat før amortisering på NOK 121 mill. (minus 19 mill.) og NOK 429 mill. (379 mill.) for året. I 4. kvartal ble combined ratio 89 % (105 %). Premieinntektene i 4. kvartal var på nivå med året før, mens for hele året økte premiene med 2,9 %.

Det samlede risikoresultatet gir en skadeprosent på 72 % (89%) i 4. kvartal. Kollektiv uførepensjon leverer i perioden et tilfredsstillende resultat mens i tilsvarende periode i fjor ble reservene styrket med NOK 100 mill. Fortsatt preges produktet av lave premieinntekter. Markedet for innskuddspensjon er svært konkurranseutsatt og pris på uførepensjon er en viktig konkurranseparameter. Det jobbes fortsatt med tiltak for å styrke lønnsomheten inkludert reprising av ulønnsomme kunder. Godt utførelsesresultat gir et godt resultat for forsikring i Sverige.

I tråd med plan har økte volumer og vekstambisjoner ført til høyere allokerede kostnader for forsikringsområdet, og kostnadsprosenten ble 17 %

(16 %) i 4. kvartal. Kostnadene er i kvartalet negativt påvirket av spesielle poster på NOK 17 mill. knyttet til utrangering av IT-systemer.

Investeringsporteføljen til Forsikring i Norge utgjør NOK 5,0 mrd., som i hovedsak er plassert i rentepapirer med kort og mellomlang durasjon. Midlene har hatt god avkastning i kvartalet.

BALANSE OG MARKEDSUTVIKLING

Premieinntektene for egen regning var NOK 689 mill. (687 mill.) i 4. kvartal og NOK 2 759 mill. (2 680 mill.) for året.

For risikodekningene tilknyttet innskuddspensjon i Norge er veksten drevet av konvertering fra ytelsesbasert til innskuddsbasert pensjon. Det nye regelverket for uførepensjon, som trådte i kraft 1.1.2016, har medført redusert premievolum.

FORSIKRINGSPREMIER (ÅRLIG)

(NOK mill.)	2016				2015
	4. kvartal	3. kvartal	2. kvartal	1. kvartal	4. kvartal
Person liv *	632	629	626	623	617
Gruppeliv **	896	908	890	901	943
Pensjonsrelatert uføreforsikring ***	1 297	1 268	1 253	1 204	1 159
Bestandspremie	2 824	2 805	2 769	2 728	2 719

* Individuell livs- og ulykkesforsikring ** Gruppe ulykkes- og yrkesskadeforsikring *** ITP risikopremie Norge og uførerisiko Sverige

NØKKELTALL	2016				2015
	4. kvartal	3. kvartal	2. kvartal	1. kvartal	4. kvartal
Skadeprosent	72 %	71 %	78 %	79 %	89 %
Kostnadsprosent	17 %	15 %	13 %	15 %	16 %
Combined ratio	89 %	87 %	91 %	94 %	105 %

Garantert pensjon

Inntektsreduksjon i tråd med strategi og bestandsutvikling. Sterkt overskuddsdelingsresultat i kvartalet.

Garantert pensjon består av produkter som omfatter langsiktig sparing til pensjon, hvor kundene har en garantert avkastning eller ytelse på sparemidlene. I området inngår ytelsespensjon i Norge og Sverige, fripoliser og individuell kapital – og pensjonsforsikring.

RESULTAT

	2016				2015	1.1 - 31.12	
(NOK mill.)	4. kvartal	3. kvartal	2. kvartal	1. kvartal	4. kvartal	2016	2015
Fee og administrasjonsinntekter	376	403	383	404	460	1 566	1 777
Administrasjonskostnader	-260	-257	-192	-271	-333	-981	-1 156
Driftsresultat	116	146	191	132	128	585	621
Finansposter og risikoresultat liv og pensjon	376	-20	46	-117	-238	284	-292
- Risikoresultat liv og pensjon	-13	-18	-10	4	7	-37	89
- Netto overskuddsdeling	389	-2	57	-122	-244	322	-382
Resultat før amortisering og oppreservering langt liv	492	126	237	15	-110	870	329
Oppreservering langt liv					-1 362		-1 764
Resultat før amortisering	492	126	237	15	-1 472	870	-1 435

Garantert Pensjon oppnådde et resultat før amortisering og oppreservering langt liv på NOK 492 mill. (minus 110 mill.) i 4. kvartal og NOK 870 mill. (329 mill.) i 2016.

Fee- og administrasjonsinntektene utvikler seg i tråd med at en stor del av bestanden er moden og i langsiktig avgang. Inntektene var NOK 376 mill. (460 mill.) i 4. kvartal og NOK 1 566 mill. (1 777 mill.) i 2016. Dette tilsvarer en reduksjon i 2016 på 12 % sammenlignet med fjoråret. Driftskostnadene reduseres som følge av at området er i langsiktig avvikling. Spesielle poster påvirker driftskostnadene negativt med NOK 30 millioner i kvartalet, og negativt med NOK 1 millioner for året.

Risikoresultatet utgjorde minus NOK 13 mill. (7 mill.) i 4. kvartal og minus 37 mill. (89 mill.) for året. Årets risikoresultat er generert i den svenske virksomheten og er svakt som følge av oppdaterte

biometriske antagelser. Risikoresultatet i den norske virksomheten er begrenset som følge av reservestyrking med bakgrunn i innføring av ny kollektiv uførepensjon og den generelle uføreutviklingen i bestanden.

Resultat fra overskuddsdeling og utlånstap består i Garantert pensjon segmentet av overskuddsdelings- og finansielle effekter. Resultatet ble NOK 389 mill. (minus 244 mill.) i 4. kvartal og NOK 322 mill. (minus 382 mill.) for året. I 4. kvartal ga overskuddsdeling i den norske virksomheten NOK 139 mill. (minus 2 mill.) i resultatbidrag, drevet av god avkastning og buffersituasjon. I den svenske virksomheten ble det også et sterkt resultat i 4. kvartal på 250 mill. (183 mill.) blant annet som følge av god avkastning i porteføljene.

BALANSE OG MARKEDSUTVIKLING

De fleste produktene er lukket for nysalg og kundenes valg av overgang fra garanterte til ikke-garanterte produkter er i tråd med konsernets strategi. Kundereserver for garantert pensjon utgjorde pr. 4. kvartal NOK 260 mrd. som er en reduksjon på 7,4 mrd. i 2016. Samlede premieinntekter for garantert pensjon (eksklusiv flytting) var NOK 1 mrd. (1,2 mrd.) i 4. kvartal. I 2016 er det samlet sett en reduksjonen i premieinntektene på 17 %. Netto fraflytting fra garantert pensjon var NOK 3,3 mrd. (7,3 mrd.) i 2016.

I den norske virksomheten er fripoliser den eneste garanterte porteføljen i vekst og utgjør pr. 4. kvartal NOK 115 mrd., en økning på NOK 12 mrd. i 2016, som tilsvarer 11,3 %. Fra og med 4. kvartal 2014 ble

kundene tilbudt å konvertere fra tradisjonelle fripoliser til fripoliser med investeringsvalg. Fripoliser med investeringsvalg, som inngår i segmentet Sparing, utgjør pr. 4. kvartal NOK 5,5 mrd. Reserve for ytelsespensjon i Norge utgjør NOK 46 mrd. ved utgangen av 4. kvartal, en nedgang på NOK 9 mrd. siden utgangen av 2015.

Garanterte porteføljer i den svenske virksomheten utgjør NOK 83 mrd. pr. 4. kvartal som tilsvarer en reduksjon på NOK 9 mrd. i 2016. Nedgangen skyldes i stor grad veklingskurs NOK/SEK.

NØKKELTALL GARANTERT PENSJON

(NOK mill.)	2016				2015
	4. kvartal	3. kvartal	2. kvartal	1. kvartal	4. kvartal
Garanterte reserver	258 723	261 547	265 300	265 931	266 811
Garanterte reserver i % of totale reserver	64,9 %	66,5 %	67,5 %	67,9 %	67,6 %
Overføring av garanterte reserver	245	239	621	2 200	398
Bufferkapital i % av kundefond Storebrand	5,7 %	5,6 %	6,3 %	5,9 %	5,8 %
Bufferkapital i % av kundefond SPP	6,7 %	6,7 %	6,3 %	6,6 %	7,6 %

Øvrig

Under kategorien Øvrig rapporteres resultatet i selskapsporteføljene og mindre datterselskap i Storebrand Livsforsikring og SPP. I tillegg inngår blant annet resultatet knyttet til virksomheten BenCo.

RESULTAT

(NOK mill.)	2016				2015	1.1 - 31.12	
	4. kvartal	3. kvartal	2. kvartal	1. kvartal	4. kvartal	2016	2015
Fee og administrasjoninntekter	25	25	22	22	22	94	113
Administrasjonskostnader	-12	-12	-10	-14	-15	-48	-66
Driftsresultat	13	13	12	8	7	46	47
Finansposter og risikoresultat liv og pensjon	-29	136	134	91	203	331	194
- Risikoresultat liv og pensjon	-11		-4	22	-31	7	-6
- Finansresultat	-18	141	140	69	236	333	207
- Netto overskuddsdeling	-1	-6	-2		-2	-9	-7
Resultat før amortisering	-17	148	146	99	210	377	241

Fee- og administrasjoninntektene er knyttet til BenCos virksomhet som er i langsiktig avgang.

Finansresultatet i segment Øvrig inkluderer selskapsporteføljene i SPP og Storebrand Livsforsikring samt netto resultat for datterselskap.

Storebrand Livsforsikring konsern er finansiert gjennom en kombinasjon av egenkapital og ansvarlig lån. I oktober utstedte Storebrand Livsforsikring AS et ansvarlig lån på MSEK 750 med en rente på Stibor + 3,25 prosent. Dette lånet styrket solvensmarginen til Storebrand konsern med ca 2,5 prosentpoeng. SPP Pension & Försäkring besluttet den 27. desember å benytte seg av den førtidige tilbakekjøpsretten i sitt ansvarlige lån på MSEK 700. Selve innfrielsen ble gjort etter

årets slutt. Tilbakekjøpet påvirker ikke solvensmarginen ettersom dette lånet ikke kvalifiserte som solvenskapital. Med rentenivået pr. utgangen av 4. kvartal 2016 forventes det om lag NOK 100 mill. i rentekostnader kvartalsvis. Selskapsporteføljene i livselskapene utgjorde NOK 22 mrd. ved utgangen av 4.kvartal.

Investeringene er i første rekke i rentebærende papirer i Norge og Sverige med kort løpetid. I kvartalet fikk den norske selskapsporteføljen en avkastning på 0,52 % og 3,38 % for året. Den svenske selskapsporteføljen gav en samlet avkastning på 0 % prosent i kvartalet og 0,8 % for året.

Balanse, soliditet og kapitalforhold

Kontinuerlig overvåking og aktiv risikostyring er et kjerneområde i Storebrands virksomhet. Risiko og soliditet følges både opp på konsernnivå og i de juridiske selskapene. Regulatoriske krav til soliditet og risikostyring følger i stor grad juridiske enheter. Avsnittet er derfor delt inn i juridiske enheter.

STOREBRAND LIVSFORSIKRING KONSERN

Soliditetskapitalen¹ utgjorde NOK 57,3 mrd. ved utgangen av 4. kvartal 2016, en reduksjon på NOK 4,2 mrd. i 4. kvartal og 3,8 mrd. i år. Endringen i kvartalet skyldes økte kundebuffer i svensk virksomhet og reduksjon av oververdi til amortisert kost.

STORBRAND LIVSFORSIKRING AS

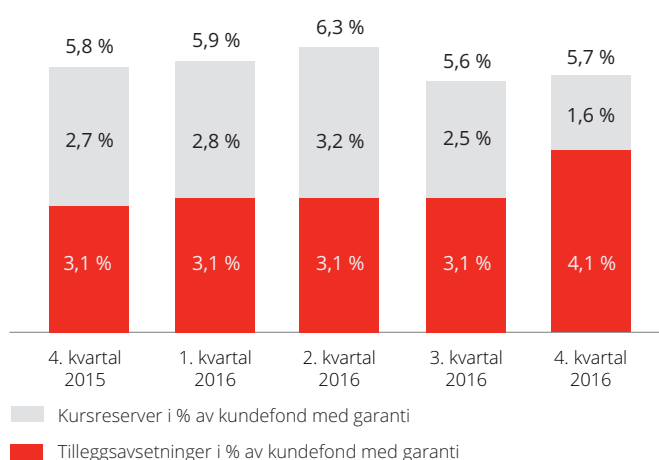
Kursreguleringsfondet er i 4. kvartal redusert med NOK 1,5 mrd. og 1,8 mrd. i år og utgjør NOK 2,7 mrd. ved utgangen av 4. kvartal 2016. Tilleggsavsetningene er i kvartalet og i år økt med 1,6 mrd. og utgjør NOK 6,8 mrd. ved utgangen av 4. kvartal 2016. God bokført avkastning har bidratt til å øke tilleggsavsetningene for forsikringskontrakter som er fullt oppreservert for langt liv. Oververdi på anleggsobligasjoner og utlån som vurderes til amortisert kost er redusert med NOK 2,8 mrd. i 4. kvartal og 1,8 mrd. i år. Oververdi på amortisert kost utgjør NOK 8,8 mrd. per 4. kvartal. Reduksjonen skyldes renteøkning. Oververdi på obligasjoner og utlån til amortisert kost er ikke innregnet i regnskapet.

SOLVENS II

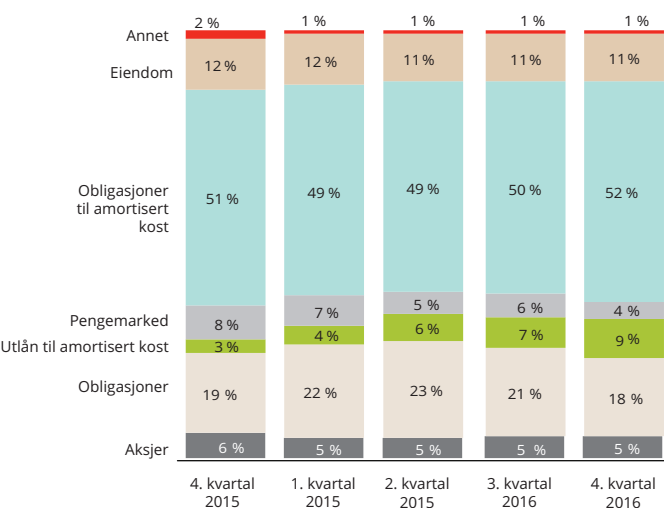
Solvens II-regelverket ble innført 1. januar 2016. Målsettingen til konsernet er en solvensmargin etter det nye regelverket på minimum 150 % inkludert bruk av overgangsregler. Solvensmarginen for Storebrand konsern ble 157 % ved utgangen av 2016 inklusiv overgangsregel. Uten overgangsregler er solvensmarginen 144 %. Storebrand benytter standardmodell for beregning av Solvens II. I kvartalet har solvensmarginen uten overgangsregler styrket seg som følge av endrede markedsforhold som fører til at forpliktelsene diskonteres med en høyere rente, gode resultater og et låneopptak på 750 millioner SEK. Overgangsregelen reduseres som følge av økte renter som reduserer verdien av forpliktelsene beregnet under Solvens II. Oppreservering for økt forventet levealder og vekst i innskuddspensjon, bidrar også til å redusere effekten av overgangsordningen.

Storebrand Livsforsikring AS har en solvensmargin etter overgangsregler på 200 % per 4. kvartal 2016 (uten overgangsregler er solvensmarginen beregnet til 184 %). Storebrand Livsforsikring Konsern har ikke lenger krav om å rapportere solvensmargin, kravet på konsolidert nivå gjelder Storebrand Konsern.

KUNDEBUFFERE

ALLOKERING GARANTERTE KUNDEMIDLER

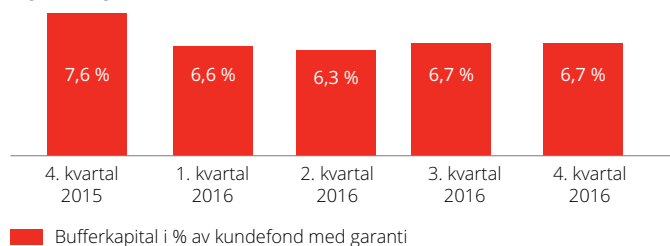

Kundemidler er økt med NOK 2,8 mrd. i 4. kvartal og 12,5 mrd. i år som følge av positiv avkastning. Kundemidler utgjorde NOK 242 mrd. ved utgangen av 4. kvartal 2016. Kundemidler innenfor ikke-garantert Sparing er økt med NOK 3,8 mrd. i 4. kvartal og 11,3 mrd. i år. Garanterte kundemidler er redusert med NOK 1,0 mrd. i 4. kvartal og økt med 1,3 mrd. i år.

¹⁾ Består av egenkapital, ansvarlig lånekapital, kursreguleringsfond, risikoutjevningsfond, kursreserver obligasjoner og utlån til amortisert kost, tilleggsavsetning, villkorad återbäring og opptjent resultat.

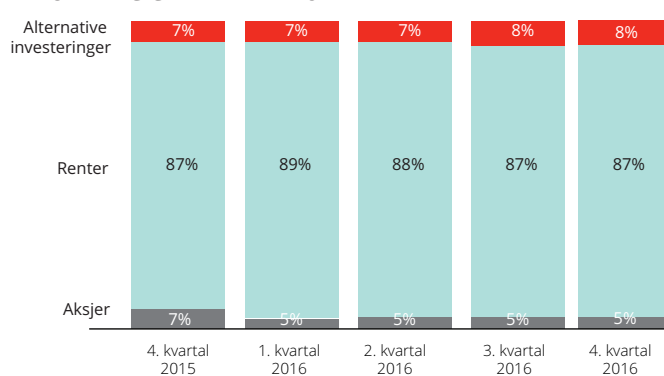
SPP

KUNDEBUFFERE

Bufferkapitalen utgjorde NOK 6,3 mrd. (6,5 mrd.) per 4. kvartal.

ALLOKERING GARANTERTE KUNDEMIDLER

Totalt forvaltet kapital i SPP er NOK 171 mrd. Det tilsvarer en reduksjon på 1 % sammenliknet med 3. kvartal 2016. For kundemidler innenfor ikke garantert sparing var forvaltat kapital NOK 83,1 mrd. i 4. kvartal som tilsvarer en økning på 3,1 % sammenliknet med 3. kvartal 2016.

Fremtidsutsikter

RESULTATUTVIKLING

Storebrand er markedsleder innenfor salg av pensjonsløsninger til norske bedrifter. Innskuddspensjonsordninger er den dominerende løsningen for pensjonssparing i Norge. Markedet for innskuddspensjon er i vekst og Storebrands reserver innfor Unit Linked økte med 21% fra i fjor. Storebrand har også en sterk utfordrerrolle innenfor salg av pensjonsløsninger til svenske bedrifter og veksten i Unit Linked reserver i SPP var på 10% fra i fjor. Det er forventet god vekst i salg av innskuddspensjon fremover. Det jobbes med å styrke lønnsomheten innenfor dette området.

Fordelsprogram for ansatte i bedrifter som har pensjonsordning i Storebrand er et viktig satsingsområde fremover. For å realisere ambisjonene innenfor personmarkedet må salget økes fremover.

Kapitalforvaltning er et viktig forretningsområde innenfor segmentet Sparing. Kapitalforvaltning har jevn vekst i reserver og god lønnsomhetsutvikling.

Segmentet Garantert pensjon er i en langsiktig avvikling og samlede reserver for garantert virksomhet synker. Det er imidlertid fortsatt vekst i reservene knyttet til fripoliser som følge av at bedrifter velger å konvertere gamle ytelsesordninger til innskuddsordninger. Fremover forventes veksten i fripoliser å avta og det vil være en flat utvikling i reserver over flere år før reservene begynner å falle. Fripolisebestanden bidrar i begrenset grad til konsernets resultat med dagens rentenivå. Garanterte reserver utgjør en stadig mindre andel av konsernets samlede pensjonsreserver og var ved utgangen av kvartalet på 65 %.

Det er målsatt at samlede nominelle kostnader skal være lavere i 2018 sammenlignet med nivået ved utgangen av 2015. Storebrand vil fortsatt gjøre utvalgte investeringer i vekst. Partnerskapet med Cognizant forventes å gi reduserte kostnader for konsernet de neste årene.

I 2016 ble det satt opp et nytt forretningsområde for digital utvikling. Storebrand har samlet ressursene i konsernet som jobber med digital forretningsutvikling og vil fremover legge stor innsats i å lykkes med en digitalisering av salg og betjening drevet av kundeinnsikt og som også bidrar til en effektivisering av virksomheten.

MARKEDSUTVIKLING

Norsk tiårig rente har steget med ca. 0,6 prosentpoeng i fjerde kvartal og er over nivået ved inngangen til året. Svenske tiårige renter har også steget med ca. 0,4 prosentpoeng i fjerde kvartal, men er fortsatt under

nivået ved inngangen til året. Svenske renter er påvirket av en svært ekspansiv pengepolitikk. Renteoppgangen i verden er i stor grad drevet av USA hvor den tiårige rentene har steget med over ett prosentpoeng siden bunnen i juli 2016. Renteoppgangen har fortsatt i 2017.

Den kortsiktige renten er fortsatt lav i euro-området påvirket av at den europeiske sentralbankens ekspansive pengepolitikk. Det første skrittet i nedskaleringen av sentralbankens program for kjøp av rentepapirer er tatt og det forventes en gradvis reduksjon i programmet fremover. Tyskland opplever sterk økonomisk fremgang som legger press på rentesettingen i Europa.

Finanssektoren preges av en svak kapitalisering av enkelte europeiske banker i kombinasjon med svekkede kredittporteføljer. Myndighetene har gjennomført tiltak i flere land for å avhjelpe situasjonen i enkelte utsatte banker. Vi ser en konsolidering av forsikringssselskaper i Europa.

RISIKO

Markedsrisiko er konsernets største risiko. I styrets ORSA prosess er spesielt utviklingen i rentenivå, kredittpåslag, aksje- og eiendomsverdier vurdert til å være de største risikoene som påvirker konsernets solvens. Storebrand har tilpasset seg det lave rentenivået gjennom bygging av bufferkapital. Over tid vil nivået på den årlige rentegarantien reduseres. På lang sikt vil et vedvarende lavt rentenivå være en risiko for at produkter med høye rentegarantier går med underskudd og det er derfor viktig å kunne oppnå en avkastning som overgår rentegarantien i produktene. Storebrand har derfor tilpasset aktivasiden ved å bygge en robust portefølje med obligasjoner til amortisert kost for å oppnå den garanterte renten. Av forsikringsrisiko er økt forventet levealder og utviklingen i uføre de faktorene som påvirker solvensen mest. Operasjonell risiko følges tett opp og vil også kunne ha en vesentlig effekt på solvensen.

ENDRINGER I SOLVENS II-REGELVERKET

EIOPA vurderer endringer i metodikken for fastsettelse av den langsiktige likevektsrenten (Ultimate Forward Rate, UFR) som sammen med markedsrenter brukes for å fastsette diskonteringsrentene i Solvens II. UFR utgjør summen av en forventet realrente (felles for alle valutaer) og en forventet inflasjon (valutaspesifikk). Det foreslås endringer som i sum innebærer at UFR for NOK reduseres fra 4,2 % til 3,7 % og at endringen fases inn med maks 20 basispunkter årlig. Hvis forslaget blir vedtatt vil dette føre til en lavere solvensmargin for Storebrand, avhengig av rentenivået. Saken er til behandling i EIOPA.

EU-kommisjonen har bedt EIOPA vurdere endringer i Solvens II-regelverket, i hovedsak knyttet til standardmodellen for beregning av kapitalkrav. EIOPA har utarbeidet et høringsnotat, og det pågår nå en høring med frist 3. mars 2017.

Formålet er en gjennomgang av regelverket for å:

- Sikre at kapitalkravene står i forhold til reell risiko
- Sikre konsistent behandling mellom land
- Forenkling

Høringsnotatet vurderer ulike alternativer knyttet til 21 temaer. Disse er bl. a. knyttet til eksponering mot regionale og lokale myndigheter, kalibrering av dødelighetsrisiko, mulighet for å benytte selskapsspesifikke parametere for livsforsikring, valutarisiko på gruppenivå, renterisiko, skatt og risikomargin. Det fremmes ikke konkrete anbefalinger. Etter høringen er det ventet at EIOPA vil komme med sine anbefalinger til EU-kommisjonen.

UTREDNING AV EGEN PENSJONSKONTO

Utredningen "Egen pensjonskonto og andre tilpasninger i privat tjenestepensjon" ble lagt frem av en embedsmannsgruppe i desember 2016. Utredningen følger opp statsministerens brev til partene i forbindelse med hovedoppgjøret 2016, hvor regjeringen lovet å utrede en del spørsmål knyttet til tjenestepensjon i privat sektor.

Utredningen har tre hovedtemaer:

- Mulige løsninger for en ordning med egen pensjonskonto, hvor pensjonsopptjening fra flere arbeidsgivere kan samles.
- Mulige løsninger for individuell tilleggsparing i tjenestepensjonsordningene.
- Fra hvilken alder og inntekt opptjeningen bør starte, samt varighet på ansettelsesforholdet for å få opptjening (sparing fra første krone).

Arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjonene, finansnæringen og Forbrukerrådet har deltatt i en referansegruppe for arbeidet. Utredningen fremmer ikke konkrete forslag, men drøfter alternative modeller. Det vil være opp til partene (LO og NHO) og regjeringen å ta stilling til hvordan utredningen skal følges opp videre.

FINANSSKATT

I forbindelse med Stortingets behandlingen av statsbudsjettet for 2017 ble det vedtatt en finansskatt med to elementer:

- Finansskatt på lønn. Denne settes til 5 prosent og vil følge reglene for arbeidsgiveravgift
- Skattesatsen på alminnelig inntekt for foretak omfattet av finansskatten videreføres på 2016-nivå (25 prosent), mens den for øvrig settes ned til 24 prosent

Finansskatten gjelder med fra og med inntektsåret 2017. Estimert årlig effekt på Storebrand Livsforsikring konsernets driftskostnader vil bli omtrent NOK 25 mill.

Lysaker, 7. Februar 2017

Storebrand Livsforsikring konsern

Totalresultat

(NOK mill.)	4. kvartal		1.1 - 31.12	
	2016	2015	2016	2015
Teknisk regnskap for livsforsikring				
Forfalte premier, brutto	5 090	4 972	23 433	22 770
Avgitte gjenforsikringspremier	-19	-16	-127	-107
Overføring av premiereserve fra andre forsikringsselskaper/pensjonskasser	332	261	1 454	1 835
Premieinntekter for egen regning	5 402	5 217	24 760	24 497
Inntekter fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	32	121	150	121
Renteinntekt og utbytte med videre på finansielle eiendeler	3 625	1 313	8 517	7 138
Netto driftsinntekt fra eiendom	203	88	897	829
Verdiendringer på investeringer	-5 057	-252	1 179	-4 500
Realisert gevinst og tap på investeringer	284	1 293	3 389	4 762
Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	-913	2 564	14 132	8 349
Inntekter fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	4	3	17	13
Renteinntekt og utbytte med videre på finansielle eiendeler	613	291	625	216
Netto driftsinntekt fra eiendom	20	4	83	70
Verdiendringer på investeringer	4 535	3 835	8 552	732
Realisert gevinst og tap på investeringer	121	433	1 036	3 462
Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen	5 292	4 567	10 313	4 493
Andre forsikringsrelaterte inntekter	572	370	2 013	1 694
Utbetalte erstatninger brutto	-4 539	-4 581	-18 007	-17 693
Gjenforsikringsandel av utbetalte erstatninger	-6	10	18	29
Endring i erstatningsavsetninger brutto	29	-2	-383	-140
Overført premiereserve med videre til andre selskaper	-1 193	-812	-6 101	-6 698
Erstatninger for egen regning	-5 708	-5 384	-24 474	-24 502
Til/fra premiereserve, brutto	2 581	-4 717	-3 360	451
Endring i tilleggsavsetninger	-1 631	-654	-1 490	-358
Endring i kursreguleringsfond	1 536	-168	1 836	1 295
Endring i premiefond, innskuddsfond og pensjonistenes overskuddsfond	-7	-5	-11	-9
Til/fra tekniske avsetninger for skadeforsikringsvirksomheten	26	27	-34	-40
Endring villkorad återbäring	-1 345	2 942	1 126	3 050
Overføring av tilleggsavsetninger og kursreguleringsfond fra andre selskaper	-2	-1	2	-57
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser	1 159	-2 576	-1 931	4 332
Endring i premiereserve	-7 201	-6 851	-19 352	-16 011
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - særskilt investeringsportefølje	-7 201	-6 851	-19 352	-16 011
Overskudd på avkastningsresultatet	-501	-329	-501	-329
Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene		-53		-53
Annen tilordning av overskudd	-261	-2	-263	-6
Ufordelte overskuddsmidler	3 546	1 949		
Midler tilordnet forsikringskontraktene	2 784	1 565	-765	-388

Fortsetter neste side

Storebrand Livsforsikring konsern

Totalresultat forts.

	4. kvartal		1.1 - 31.12	
(NOK mill.)	2016	2015	2016	2015
Forvaltningskostnader	-91	-98	-397	-388
Salgskostnader	-174	-258	-706	-808
Endring i forskuddsbetalte direkte salgskostnader	-2	1		-1
Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader (inklusive provisjoner for mottatt gjenforsikring)	-383	-420	-1 415	-1 523
Forsikringsrelaterte driftskostnader	-650	-774	-2 518	-2 720
Andre forsikringsrelaterte kostnader	-32	-66	-451	-416
Resultat av teknisk regnskap	706	-1 369	1 728	-672
Ikke-teknisk regnskap				
Inntekter fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	7	-26	24	77
Renteinntekt og utbytte med videre på finansielle eiendeler	82	504	322	261
Netto driftsinntekt fra eiendom		185	10	225
Verdiendringer på investeringer	1	-469	287	-106
Realisert gevinst og tap på investeringer	53	57	124	99
Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen	142	251	768	556
Andre inntekter	144	58	277	381
Forvaltningskostnader	-8	-4	-29	-22
Andre kostnader	-361	-254	-1 047	-1 049
Forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen	-369	-258	-1 075	-1 072
Resultat av ikke-teknisk regnskap	-83	51	-31	-134
Resultat før skattekostnad	622	-1 318	1 697	-806
Skattekostnad	-93	2 097	-196	1 967
RESULTAT FØR ANDRE RESULTATKOMPONENTER	529	778	1 501	1 161
Aktuarielle gevinster og tap på ytelsesbaserte pensjonsordninger - ytelser til ansatte	-49	-117	-79	-126
Endring verdireguleringsreserve egne bygg	22	165	205	180
Gevinst/tap kontantstrømssikring	-10	4	-60	27
Justering av forsikringsforpliktelser	-22	-165	-205	-180
Skatt på andre resultatkomponenter	19	38	19	32
Sum resultatkomponenter som ikke senere kan reklassifiseres over resultatet	-39	-75	-120	-67
Valutakursdifferanser fra utenlandsk virksomhet	81	283	-783	748
Sum resultatkomponenter som senere kan reklassifiseres over resultatet	81	283	-783	748
Sum andre resultatkomponenter	42	209	-902	682
TOTALRESULTAT	571	987	598	1 842
Resultat kan henføres til:				
Andel av resultat til aksjonær	528	597	1 482	964
Andel av resultat til minoritet	1	181	19	197
Totalresultat kan henføres til:				
Andel av totalresultatet til aksjonær	569	804	586	1 640
Andel av totalresultatet til minoritet	2	184	12	204

Storebrand Livsforsikring konsern

Balanse

(NOK mill.)	31.12.2016	31.12.2015
Eiendeler		
Eiendeler i selskapsporteføljen		
Goodwill	757	837
Andre immaterielle eiendeler	3 753	4 602
Sum immaterielle eiendeler	4 510	5 439
Investerings eiendommer	51	335
Aksjer og andeler i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	265	255
Utlån til amortisert kost	1	2
Obligasjoner til amortisert kost	2 868	2 674
Bankinnskudd til amortisert kost	146	294
Aksjer og andeler til virkelig verdi	103	87
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning til virkelig verdi	23 172	22 604
Finansielle derivater til virkelig verdi	932	1 264
Sum investeringer	27 538	27 513
Fordringer i forbindelse med direkte forretninger	481	2 596
Fordringer i forbindelse med gjenforsikringsforretninger	9	11
Fordringer med konsernselskaper	61	64
Andre fordringer	2 016	1 822
Sum fordringer	2 567	4 494
Anlegg og utstyr	458	462
Kasse, bank	2 769	2 117
Eiendeler ved skatt	312	551
Andre eiendeler betegnet etter sin art	766	789
Sum andre eiendeler	4 306	3 919
Aktiverte salgskostnader	502	557
Andre forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter	101	106
Sum forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter	603	663
Sum eiendeler i selskapsporteføljen	39 524	42 028
Eiendeler i kundeporteføljene		
Investerings eiendommer	22 050	22 035
Eierbenyttet eiendom	2 702	2 732
Aksjer og andeler i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	1 718	1 320
Fordringer på og verdipapirer utstedt av datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	37	41
Obligasjoner holdt til forfall	15 644	15 648
Obligasjoner til amortisert kost	79 378	73 434
Utlån til amortisert kost	16 628	6 017
Bankinnskudd til amortisert kost	4 159	3 900
Aksjer og andeler til virkelig verdi	19 329	22 737
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning til virkelig verdi	113 976	135 733
Finansielle derivater til virkelig verdi	3 548	2 978
Utlån til virkelig verdi	2 346	
Sum investeringer i kollektivporteføljen	281 515	286 575
Gjenforsikringsandel av forsikringsforpliktelser i kollektivporteføljen	106	112
Investerings eiendommer	2 060	2 045
Eierbenyttet eiendom	161	156
Aksjer og andeler i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	200	146

Fortsetter neste side

Storebrand Livsforsikring konsern

Balanse forts.

(NOK mill.)	31.12.2016	31.12.2015
Utlån til amortisert kost	100	
Bankinnskudd til amortisert kost	216	264
Aksjer og andeler til virkelig verdi	110 087	101 739
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning til virkelig verdi	27 358	25 920
Finansielle derivater til virkelig verdi	73	9
Sum investeringer i investeringsvalgporteføljen	140 255	130 279
Sum eiendeler i kundeporteføljene	421 876	416 966
SUM EIENDELER	461 400	458 994
Egenkapital og forpliktelser		
Aksjekapital	3 540	3 540
Overkurs	9 711	9 711
Sum innskutt egenkapital	13 251	13 251
Risikoutjevningfond	140	142
Annen opptjent egenkapital	10 290	9 724
Minoritetens andel av egenkapitalen	114	576
Sum opptjent egenkapital	10 545	10 442
Evigvarende ansvarlig lånekapital	2 098	2 829
Tidsbegrenset ansvarlig lånekapital	3 742	3 158
Fondsobligasjoner	1 504	1 503
Sum ansvarlig lånekapital mv.	7 344	7 489
Premiereserve	258 118	264 937
Tilleggsavsetninger	6 794	5 160
Kursreguleringsfond	2 684	4 520
Erstatningsavsetning	1 543	1 168
Premiefond, innskuddsfond og pensjonistenes overskuddsfond	2 671	2 713
Villkorad återbäring	7 241	9 336
Andre tekniske avsetninger	684	655
Sum forsikringsforpliktelser i livsforsikring – kontraktsfastsatte forpliktelser	279 734	288 488
Premiereserve	141 162	129 741
Erstatningsavsetning	1	1
Sum forsikringsforpliktelser i livsforsikring – særskilt investeringsportefølje	141 162	129 742
Pensjonsforpliktelser	96	217
Forpliktelser ved skatt	175	200
Andre avsetninger for forpliktelser	3	1
Sum avsetninger for forpliktelser	274	418
Forpliktelser i forbindelse med direkte forsikring	1 204	1 356
Forpliktelser i forbindelse med gjenforsikring	44	29
Finansielle derivater	1 985	3 020
Forpliktelser til konsernselskaper	60	38
Andre forpliktelser	5 252	4 116
Sum forpliktelser	8 545	8 559
Andre påløpte kostnader og mottatte, ikke opptjente inntekter	544	605
Sum påløpte kostnader og mottatte, ikke opptjente inntekter	544	605
SUM EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSE	461 400	458 994

Storebrand Livsforsikring konsern

Oppstilling over endring i egenkapital

(NOK mill.)	Majoritetens andel av egenkapitalen						Total egenkapital
	Aksje-kapital	Overkurs	Sum innskutt egenkapital	Risiko-utjevnings-fond	Annen opp-tjent egen-kapital	Minoritet	
Egenkapital 31.12.2014	3 540	9 711	13 251	829	7 432	421	21 933
Resultat før andre resultatkomponenter				-686	1 651	197	1 161
Sum øvrige resultatkomponenter					676	7	683
Totalresultat for perioden				-686	2 326	204	1 844
Egenkapitaltransaksjoner med eiere:							
Avgitt konsernbidrag/utbytte					-19	-25	-44
Fraregning minoritet						-25	-25
Andre					-16		-16
Egenkapital 31.12.2015	3 540	9 711	13 251	142	9 724	576	23 693
Resultat før andre resultatkomponenter				-2	1 484	19	1 501
Sum øvrige resultatkomponenter					-896	-7	-902
Totalresultat for perioden				-2	588	12	598
Egenkapitaltransaksjoner med eiere:							
Avgitt konsernbidrag/utbytte					-17	-14	-31
Tilgang/fraregning minoritet						-459	-459
Andre					-5		-5
Egenkapital 31.12.2016	3 540	9 711	13 251	140	10 295	114	23 796

Storebrand Livsforsikring

Kontantstrømoppstilling 1. januar - 31. desember

Storebrand Livsforsikring konsern			Storebrand Livsforsikring AS	
2015	2016	(NOK mill.)	2016	2015
		Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter		
23 612	25 411	Netto innbetalinger forsikring	18 612	16 935
-18 635	-18 150	Netto utbetalte erstatninger og forsikringsytelser	-9 963	-9 964
-4 863	-4 647	Netto inn-/utbetalinger ved flytting	-3 364	-3 621
-1 591	-1 784	Netto endring forsikringsforpliktelser	-439	650
1 694	2 013	Innbetalinger av renter, provisjoner og gebyrer fra kunder	454	388
-416	-451	Utbetalinger av renter, provisjoner og gebyrer til kunder	-412	-354
-2 588	-2 491	Utbetalinger til drift	-1 363	-1 488
-1 532	-294	Netto inn-/utbetalinger vedrørende andre operasjonelle aktiviteter	-335	358
-4 319	-394	Netto kontantstrøm fra drift før finansielle eiendeler	3 189	2 903
-1 337	-12 956	Netto inn-/utbetalinger på utlån kunder	-10 709	-1 337
4 769	11 721	Netto inn-/utbetalinger vedrørende verdipapirer	7 866	-1 493
-344	2 058	Netto inn-/utbetalinger vedrørende eiendomsinvesteringer		
-756	-323	Netto endring bankinnskudd forsikringskunder	-135	-786
2 331	500	Netto kontantstrøm fra finansielle eiendeler	-2 978	-3 616
-1 988	106	Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	210	-713
		Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter		
217		Netto innbetalinger ved salg av datterselskaper		108
-186	-23	Netto inn/utbetalinger ved salg/kjøp av driftsmidler	-1	-38
31	-23	Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-1	70
		Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter		
997	700	Innbetaling av ansvarlig lånekapital	700	997
-1 000		Utbetalinger ved tilbakebetaling av ansvarlig lånekapital		-1 000
-455	-356	Utbetaling av renter på ansvarlig lånekapital	-356	-455
-25	-14	Utbetaling av konsernbidrag		
-484	330	Netto kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter	344	-459
-2 441	413	Netto kontantstrøm i perioden	553	-1 102
-4 772	-88	- herav netto kontantstrøm i perioden før finansielle eiendeler	3 531	2 514
-2 441	413	Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter	553	-1 102
-131		Kontanter ved periodens start solgte selskaper		
4 785	2 411	Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter ved periodens start	1 234	2 336
198	91	Valutaomregningsdifferanse i NOK		
2 411	2 915	Beholdning av kontanter/kontantekvivalenter ved periodeslutt	1 787	1 234

Storebrand Livsforsikring AS

Totalresultat

(NOK mill.)	4. kvartal		1.1 - 31.12	
	2016	2015	2016	2015
Teknisk regnskap for livsforsikring				
Forfalte premier, brutto	3 528	3 280	16 589	16 235
Avgitte gjenforsikringspremier	-1	-2	-30	-26
Overføring av premiereserve fra andre forsikringsselskaper/pensjonskasser	254	215	806	1 155
Premieinntekter for egen regning	3 781	3 493	17 365	17 364
Inntekter fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	373	628	1 948	2 157
herav inntekter fra eiendomsselskaper	364	620	1 965	2 105
Renteinntekt og utbytte med videre på finansielle eiendeler	3 215	791	5 942	4 945
Verdiendringer på investeringer	-3 304	658	-1 597	-1 201
Realisert gevinst og tap på investeringer	547	574	2 209	1 768
Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	831	2 650	8 502	7 669
Inntekter fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	53	71	249	223
herav inntekter fra eiendomsselskaper	53	71	249	223
Renteinntekt og utbytte med videre på finansielle eiendeler	610	287	615	203
Verdiendringer på investeringer	1 439	1 146	1 999	-2 075
Realisert gevinst og tap på investeringer	119	363	1 039	3 315
Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen	2 221	1 868	3 902	1 666
Andre forsikringsrelaterte inntekter	120	107	454	388
Utbetalte erstatninger brutto	-2 479	-2 342	-9 962	-9 432
Gjenforsikringsandel av utbetalte erstatninger	5	5	12	17
Endring i erstatningsavsetninger brutto	29	-2	-389	-144
Overført premiereserve med videre til andre selskaper	-917	-328	-4 170	-4 776
Erstatninger for egen regning	-3 362	-2 667	-14 508	-14 335
Til/fra premiereserve, brutto	-1 709	-3 153	-1 121	-24
Endring i tilleggsavsetninger	-1 631	-609	-1 490	-358
Endring i kursreguleringsfond	1 536	-168	1 836	1 295
Endring i premiefond, innskuddsfond og pensjonistenes overskuddsfond	-7	-5	-11	-9
Til/fra tekniske avsetninger for skadeforsikringsvirksomheten	26	27	-34	-40
Overføring av tilleggsavsetninger og kursreguleringsfond fra andre selskaper	-2	-1	2	-57
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser	-1 787	-3 909	-819	806
Endring i premiereserve	-3 815	-3 821	-11 256	-12 056
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - særskilt investeringsportefølje	-3 815	-3 821	-11 256	-12 056
Overskudd på avkastningsresultatet	-501	-329	-501	-329
Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene		-53		-53
Annen tilordning av overskudd	-259		-259	
Ufordelte overskuddsmidler	3 546	1 949		
Midler tilordnet forsikringskontraktene	2 785	1 567	-761	-382
Forvaltningskostnader	-39	-39	-171	-152
Salgskostnader	-72	-123	-278	-361
Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader (inklusive provisjoner for mottatt gjenforsikring)	-266	-267	-918	-974
Forsikringsrelaterte driftskostnader	-377	-429	-1 368	-1 488
Andre forsikringsrelaterte kostnader	-28	-46	-412	-354
Resultat av teknisk regnskap	371	-1 187	1 100	-723

Fortsetter neste side

Storebrand Livsforsikring AS

Totalresultat forts.

(NOK mill.)	4. kvartal		1.1 - 31.12	
	2016	2015	2016	2015
Ikke-teknisk regnskap				
Inntekter fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	99	511	-536	1 306
herav inntekter fra eiendomsselskaper		45		105
Renteinntekt og utbytte med videre på finansielle eiendeler	81	537	319	522
Verdiendringer på investeringer	3	-482	203	-116
Realisert gevinst og tap på investeringer	-49	-330	736	-297
Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen	135	235	722	1 415
Andre inntekter	6	10	24	32
Forvaltningskostnader	-4	-3	-15	-13
Andre kostnader	-127	-82	-373	-337
Forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen	-131	-85	-388	-350
Resultat av ikke-teknisk regnskap	10	160	359	1 098
Resultat før skattekostnad	381	-1 027	1 459	374
Skattekostnad	-117	2 052	-205	1 814
RESULTAT FØR ANDRE RESULTATKOMPONENTER	264	1 025	1 254	2 189
Aktuarielle gevinster og tap på ytelsesbaserte pensjonsordninger - ytelser til ansatte	-18	-145	-18	-145
Gevinst/tap kontantstrømssikring	-10	4	-60	27
Skatt på andre resultatkomponenter	19	38	19	34
Sum resultatkomponenter som ikke senere kan reklassifiseres over resultatet	-8	-103	-58	-84
Valutakursdifferanser fra utenlandsk virksomhet		-1		-7
Sum resultatkomponenter som senere kan reklassifiseres over resultatet		-1		-7
Sum andre resultatkomponenter	-8	-103	-58	-91
TOTALRESULTAT	256	922	1 195	2 098

Storebrand Livsforsikring AS

Balanse

(NOK mill.)	31.12.2016	31.12.2015
Eiendeler		
Eiendeler i selskapsporteføljen		
Andre immaterielle eiendeler	133	201
Sum immaterielle eiendeler	133	201
Aksjer og andeler i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	13 434	16 232
Utlån til amortisert kost	1	2
Obligasjoner til amortisert kost utlån og fordring	2 868	2 674
Bankinnskudd - amortisert kost	143	246
Aksjer og andeler til virkelig verdi	83	64
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning til virkelig verdi	13 529	9 787
Finansielle derivater til virkelig verdi	932	1 264
Sum investeringer	30 989	30 268
Fordringer i forbindelse med direkte forretninger	419	2 469
Fordringer i forbindelse med gjenforsikringsforretninger	9	11
Fordringer med konsernselskaper	66	66
Andre fordringer	410	129
Sum fordringer	903	2 677
Anlegg og utstyr	11	14
Kasse, bank	1 644	988
Eiendeler ved skatt	175	360
Sum andre eiendeler	1 830	1 363
Andre forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter	14	12
Sum forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter	14	12
Sum eiendeler i selskapsporteføljen	33 870	34 520
Eiendeler i kundeporteføljene		
Aksjer og andeler i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	20 884	22 149
herav investeringer inklusive fordringer på eiendomsselskaper	20 104	21 352
Obligasjoner holdt til forfall	15 644	15 648
Obligasjoner til amortisert kost utlån og fordring	79 378	73 434
Utlån til amortisert kost	16 628	6 017
Bankinnskudd - amortisert kost	2 133	2 002
Aksjer og andeler til virkelig verdi	10 501	12 226
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning til virkelig verdi	38 444	48 114
Finansielle derivater til virkelig verdi	128	225
Sum investeringer i kollektivporteføljen	183 739	179 815
Gjenforsikringsandel av forsikringsforpliktelser kollektivporteføljen	106	112
Aksjer og andeler i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	2 974	2 424
herav investeringer inklusive fordringer på eiendomsselskaper	2 974	2 424
Utlån	100	
Bankinnskudd - amortisert kost	183	179
Aksjer og andeler til virkelig verdi	39 626	32 041
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning til virkelig verdi	21 807	19 747
Finansielle derivater til virkelig verdi	73	9
Sum investeringer i investeringsvalgporteføljen	64 763	54 400
Sum eiendeler i kundeporteføljene	248 609	234 326
SUM EIENDELER	282 478	268 846

Storebrand Livsforsikring AS

Balanse forts.

(NOK mill.)	31.12.2016	31.12.2015
Egenkapital og forpliktelser		
Aksjekapital	3 540	3 540
Overkurs	9 711	9 711
Sum innskutt egenkapital	13 251	13 251
Risikoutjevningfond	140	142
Annen opptjent egenkapital	11 042	9 845
Sum opptjent egenkapital	11 182	9 987
Evigvarende ansvarlig lånekapital	2 098	2 096
Tidsbegrenset ansvarlig lånekapital	3 742	3 158
Fondsobligasjoner	1 504	1 503
Sum ansvarlig lånekapital mv.	7 344	6 756
Premiereserve	167 456	165 921
Tilleggsavsetninger	6 794	5 160
Kursreguleringsfond	2 684	4 520
Erstatningsavsetning	1 427	1 038
Premiefond, innskuddsfond og pensjonistenes overskuddsfond	2 671	2 713
Andre tekniske avsetninger	684	655
Sum forsikringsforpliktelser i livsforsikring – kontraktsfastsatte forpliktelser	181 716	180 006
Premiereserve	65 144	53 894
Erstatningsavsetning	1	1
Sum forsikringsforpliktelser i livsforsikring – særskilt investeringsportefølje	65 144	53 894
Pensjonsforpliktelser	59	196
Andre avsetninger for forpliktelser		1
Sum avsetninger for forpliktelser	59	196
Forpliktelser i forbindelse med direkte forsikring	898	935
Finansielle derivater	1 047	1 797
Forpliktelser til konsernselskaper	199	50
Andre forpliktelser	1 415	1 722
Sum forpliktelser	3 559	4 504
Andre påløpte kostnader og mottatte, ikke opptjente inntekter	224	251
Sum påløpte kostnader og mottatte, ikke opptjente inntekter	224	251
SUM EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSE	282 478	268 846

Storebrand Livsforsikring AS

Oppstilling over endringer i egenkapital

(NOK mill.)	Aksjekapital ¹⁾	Overkurs	Sum innskutt egenkapital	Risiko-utjevningssfond	Annen opptjent egenkapital	Total egenkapital
Egenkapital 31.12.2014	3 540	9 711	13 251	828	7 061	21 140
Resultat før andre resultatkomponenter				-686	2 875	2 189
Sum øvrige resultatkomponenter					-91	-91
Totalresultat for perioden				-686	2 785	2 098
Egenkapitaltransaksjoner med eiere:						
Andre					-1	-1
Egenkapital 31.12.2015	3 540	9 711	13 251	142	9 845	23 238
Resultat før andre resultatkomponenter				-2	1 255	1 254
Sum øvrige resultatkomponenter					-58	-58
Totalresultat for perioden				-2	1 197	1 195
Egenkapital 31.12.2016	3 540	9 711	13 251	140	11 042	24 433

¹⁾ 35 404 200 aksjer pålydende kr. 100

Noter

Storebrand Livsforsikring konsern

Note 01 | Regnskapsprinsipper

Delårsregnskapet for konsernet inkluderer Storebrand Livsforsikring AS med datterselskaper og tilknyttede selskaper. Delårsregnskapet er avlagt i samsvar med forskrift om årsregnskap m.m. for livsforsikringsselskaper for morselskapet og for konsernregnskapet i overensstemmelse med IAS 34 Delårsrapportering. Delårsregnskapet inneholder ikke all informasjon som kreves i et fullstendig årsregnskap.

En beskrivelse av regnskapsprinsipper som er benyttet ved avleggelse av regnskapet fremkommer i årsregnskapet for 2015, og delårsregnskapet er avlagt i henhold til disse regnskapsprinsippene.

Finansskatt

I forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 2017 ble det vedtatt en finansskatt med to elementer:

- Finansskatt på lønn. Denne settes til 5 prosent og vil følge reglene for arbeidsgiveravgift
- Skattesatsen på alminnelig inntekt for foretak omfattet av finansskatten videreføres på 2016-nivå (25 prosent), mens den for øvrig settes ned til 24 prosent

Det har ikke trådt i kraft nye eller endrede regnskapsstandarder i 2016 som har hatt noen vesentlig effekt for konsernregnskapet.

Storebrand Livsforsikring AS - selskapsregnskapet

Med unntak for behandling av sikkerhetsavsetningen er regnskapet avlagt i samsvar med regnskapsprinsipper som ble benyttet i årsregnskapet for 2015. Ny årsregnskapsforskrift som trådte i kraft 1.1.2016 innebærer en endring sammenlignet med tidligere slik at det ikke lenger skal avsettes for sikkerhetsavsetning i selskapsregnskapet. Endringen er behandlet som en endring av regnskapsprinsipp og sikkerhetsavsetningen inngår nå i selskapets egenkapital. Det er avsatt for tilhørende utsatt skatt. Sammenlignbare tall er omarbeidet.

RESULTATREGNSKAP

Storebrand Livsforsikring AS

(NOK mill.)	4. kvartal 2015			Per 31.12.2015		
	Rapportert	Sikkerhets- avsetning	Om- arbeidet	Rapportert	Sikkerhets- avsetning	Om- arbeidet
Til/fra tekniske avsetninger for skadeforsikringsvirksomheten	6	-6		-4	4	
Resultat før skatt	-1 022	-6	-1 027	371	4	374
Skattekostnad	2 051	1	2 052	1 815	-1	1 814
Resultat før andre resultatkomponenter	1 029	-4	1 025	2 186	3	2 189

BALANSE

Storebrand Livsforsikring AS

(NOK mill.)	1.1.2015			31.12.2015		
	Rapportert	Sikkerhets- avsetning	Om- arbeidet	Rapportert	Sikkerhets- avsetning	Om- arbeidet
Eiendeler						
Eiendeler ved skatt				400	-39	360
Gjenforsikringsandel av forsikringsforpliktelser	143	-19	124	129	-18	112
Sum eiendeler	257 537	-19	257 518	268 903	-57	268 846
Egenkapital og gjeld						
Annen opptjent egenkapital	6 946	115	7 061	9 869	118	9 987
Sum opptjent egenkapital	7 774	115	7 889	9 869	118	9 987
Andre tekniske avsetninger	799	-173	627	829	-175	655
Sum forsikringsforpliktelser i livsforsikring - kontraktsfastsatte forpliktelser	181 048	-173	180 875	180 181	-175	180 006
Forpliktelser ved skatt	1 449	38	1 488			
Sum avsetninger for forpliktelser	1 686		1 686			
Sum egenkapital og gjeld	257 537	-19	257 518	268 903	-57	268 846

Note 02

Estimater

Ved utarbeidelse av konsernregnskapet må ledelsen foreta estimater, skjønnsmessige vurderinger og forutsetninger av usikre størrelser. Estimater og vurderinger evalueres løpende og er basert på historisk erfaring og forventning om fremtidige hendelser og representerer ledelsens beste skjønn på tidspunkt for regnskapsavleggelsen.

De faktiske resultatene kan avvike fra regnskapsestimatene.

En beskrivelse av de vesentligste estimater og vurderinger der skjønn anvendes og som kan påvirke innregnede verdier og nøkkeltall fremkommer i årsregnskapet for 2015 i note 2, oppreservering langt liv for Storebrand Livsforsikring i note 3, forsikringsrisiko i note 7 og verdsettelse av finansielle instrumenter og eiendom i note 13 samt i delårsregnskapets note 10 om Solvens II.

Note 03

Segmentinformasjon - resultat per virksomhetsområde

Storebrands virksomhet er delt inn i segmentene Sparing, Forsikring, Garantert Pensjon og Øvrig.

ENDRING I RESULTATOPPSTILLING

Det er gjort en endring i alternativ resultatoppstilling i 3. kvartal 2016. Hensikten med endringen er å lage et tydeligere skille mellom resultatelementer fra drift og resultatelementer fra finans. Det er innarbeidet et nytt resultatbegrep "driftsresultat", som er før finansresultater fra selskapsporteføljer og risikoresultater fra den garanterte livvirksomheten.

I den nye oppstillingen omfatter linjen "finansresultater og risikoresultater liv" følgende linjer fra oppstilling som ble benyttet frem til 30.06.2016:

- risikoresultat liv og pensjon
- finansresultat
- netto overskuddsdeling

Sammenlignbare tall er omarbeidet.

SPARING

Består av produkter som omfatter langsiktig sparing til pensjon, uten langsiktige rentegarantier. I området inngår fondsforsikring (unit linked og innskuddspensjon) til privatpersoner og bedrifter i Norge og Sverige. I tillegg inngår også enkelte øvrige datterselskaper.

FORSIKRING

Forsikring har ansvaret for konsernets forsikringsrisikoprodukter. Enheten tilbyr personrisikoprodukter til det norske og svenske privatmarkedet og personalforsikring i det norske og svenske bedriftsmarkedet.

GARANTERT PENSJON

Garantert pensjon består av produkter som omfatter langsiktig sparing til pensjon, hvor kundene har en garantert avkastning eller ytelse på sparemidlene. I området inngår ytelsespensjon i Norge og Sverige, fripoliser og individuell kapital- og pensjonsforsikring.

ØVRIG

Under kategorien øvrig rapporteres resultatet for selskapsporteføljene i Storebrand Livsforsikring og SPP. I tillegg inngår resultatet knyttet til øvrige døtre inkl. BenCo som via Nordben og Euroben tilbyr pensjonsprodukter til multinasjonale bedrifter.

AVSTEMMING MOT OFFISIELT RESULTATREGNSKAP

Resultatene i segmentene avstemmes mot konsernresultat før amortisering og nedskrivning av immaterielle eiendeler. I konsernets resultatoppstilling inngår brutto inntekter og brutto kostnader knyttet til både forsikringskunder og eier. I tillegg inngår sparelementer i premieinntekter og i forsikringsmessige kostnader. De ulike segmentene følges imidlertid i større grad opp ved oppfølging av netto fortjenestemarginer, herunder oppfølging av risiko- og administrasjonsresultat. Resultatlinjer som benyttes i segmentrapporteringen vil dermed ikke være identiske med resultatlinjene i konsernresultatregnskapet.

RESULTAT PER VIRKSOMHETSOMRÅDE

(NOK mill.)	4. kvartal		1.1 - 31.12	
	2016	2015	2016	2015
Sparing	120	64	418	395
Forsikring	121	-19	429	379
Garantert pensjon	492	-110	870	329
Øvrig	-17	210	377	241
Resultat før amortisering og oppreservering langt liv	716	145	2 093	1 344
Oppreservering langt liv		-1 362		-1 764
Resultat før amortisering	716	-1 217	2 093	-420
Amortisering immaterielle eiendeler	-93	-102	-396	-386
Resultat før skatt	622	-1 318	1 697	-806

SEGMENTOPPLYSNINGER 4. KVARTAL

(NOK mill.)	Sparing		Forsikring		Garantert pensjon	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Fee- og administrasjonsinntekter	353	333			376	460
Forsikringsresultat			192	77		
- Forsikringspremie for egen regning			689	687		
- Erstatninger for egen regning			-496	-610		
Administrasjonskostnader	-232	-270	-114	-111	-260	-333
Driftsresultat	121	63	78	-34	116	128
Finansposter og risikoresultat liv og pensjon	-1	1	43	15	376	-238
- Risikoresultat liv og pensjon	-1	1			-13	7
- Finansresultat			43	15		
- Netto overskuddsdeling					389	-244
Resultat før amortisering og oppreservering langt liv	120	64	121	-19	492	-110
Oppreservering langt liv						-1 362
Resultat før amortisering	120	64	121	-19	492	-1 472
Amortisering immaterielle eiendeler						
Resultat før skatt	120	64	121	-19	492	-1 472

(NOK mill.)		Øvrig		Storebrand Livsforsikring konsern	
		2016	2015	2016	2015
Fee- og administrasjonsinntekter		25	22	754	815
Forsikringsresultat				192	77
- Forsikringspremie for egen regning				689	687
- Erstatninger for egen regning				-496	-610
Administrasjonskostnader		-12	-15	-618	-729
Driftsresultat		13	7	328	163
Finansposter og risikoresultat liv og pensjon		-29	203	388	-18
- Risikoresultat liv og pensjon		-11	-31	-25	-23
- Finansresultat		-18	236	25	252
- Netto overskuddsdeling		-1	-2	388	-247
Resultat før amortisering og oppreservering langt liv		-17	210	716	145
Oppreservering langt liv					-1 362
Resultat før amortisering		-17	210	716	-1 217
Amortisering immaterielle eiendeler				-93	-102
Resultat før skatt		-17	210	622	-1 318

SEGMENTOPPLYSNINGER PER 31.12

(NOK mill.)	Sparing		Forsikring		Garantert pensjon	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Fee- og administrasjonsinntekter	1 378	1 393			1 566	1 777
Forsikringsresultat			689	604		
- Forsikringspremie for egen regning			2 759	2 680		
- Erstatninger for egen regning			-2 070	-2 076		
Administrasjonskostnader	-966	-996	-418	-395	-981	-1 156
Driftsresultat	412	398	271	208	585	621
Finansposter og risikoresultat liv og pensjon	6	-2	158	170	284	-292
- Risikoresultat liv og pensjon	6	-3			-37	89
- Finansresultat			158	170		
- Netto overskuddsdeling		1			322	-382
Resultat før amortisering og oppreservering langt liv	418	395	429	379	870	329
Oppreservering langt liv						-1 764
Resultat før amortisering	418	395	429	379	870	-1 435
Amortisering immaterielle eiendeler						
Resultat før skatt	418	395	429	379	870	-1 435

(NOK mill.)			Øvrig	2015	Storebrand Livsforsikring konsern	
					2016	2015
Fee- og administrasjonsinntekter			94	113	3 038	3 283
Forsikringsresultat					689	604
- Forsikringspremie for egen regning					2 759	2 680
- Erstatninger for egen regning					-2 070	-2 076
Administrasjonskostnader			-48	-66	-2 412	-2 613
Driftsresultat			46	47	1 315	1 274
Finansposter og risikoresultat liv og pensjon			331	194	779	70
- Risikoresultat liv og pensjon			7	-6	-24	80
- Finansresultat			333	207	491	378
- Netto overskuddsdeling			-9	-7	312	-389
Resultat før amortisering og oppreservering langt liv			377	241	2 093	1 344
Oppreservering langt liv						-1 764
Resultat før amortisering			377	241	2 093	-420
Amortisering immaterielle eiendeler					-396	-386
Resultat før skatt			377	241	1 697	-806

Finansiell markedsrisiko og forsikringsrisiko

Risiko er beskrevet i årsregnskapet for 2015 i note 7 (Forsikringsrisiko), note 8 (Finansiell markedsrisiko), note 9 (Likviditetsrisiko), note 10 (Utlån og motpartsrisiko), note 11 (Kreditteksponering) og note 12 (Risikokonsentrasjoner).

Markedsrisiko er endring i verdier som skyldes at finansmarkedspriser eller volatilitet avviker fra det som er forventet. Omfatter også risiko for at verdien av forsikringsforpliktelsen utvikler seg ulikt fra eiendelene.

De vesentligste markedsrisikoene for Storebrand er aksjemarkedsrisiko, kredittrisiko, eiendomsrisiko, renterisiko og valutarisiko. For livselskapene er de finansielle eiendelene plassert i en rekke delporteføljer. Markedsrisikoen påvirker Storebrands inntekt og resultat ulikt for de forskjellige delporteføljene. Det er tre hovedtyper av delporteføljer, selskapsporteføljer, kundeporteføljer uten garanti og garanterte kundeporteføljer.

Markedsrisikoen i selskapsporteføljene og datterselskaper som ikke er livselskaper eller inngår i kundeporteføljer påvirker Storebrands resultat fullt ut.

Markedsrisikoen i kundeporteføljer uten garanti er tatt for kunders regning og risiko, slik at Storebrand ikke treffes direkte av verdiendringer. Men verdiendringer påvirker Storebrands resultater indirekte. Inntektene er i stor grad basert på reservestørrelse, mens kostnadene i større grad er faste. Lavere finansmarkedsavkastning enn forventet vil derfor få en negativ effekt på Storebrands inntekt og resultat.

For garanterte kundeporteføljer vil nettorisikoen for Storebrand være lavere enn brutto markedsrisiko. Graden av risikodemping avhenger av flere forhold. De viktigste er størrelse og fleksibilitet av kundebuffer og nivå og varighet på avkastningsgarantien. I de tilfeller hvor avkastningen ikke er høy nok til å dekke den garanterte renten, vil manglende avkastning dekkes ved å bruke kundebuffer i form av risikokapital som er bygd opp av tidligere års overskudd. Risikokapitalen består i hovedsak av kursreserver, tilleggsavsetninger og villkorad återbäring. Selskapet er ansvarlig for eventuelt udekket beløp. For garanterte kundeporteføljer påvirkes risikoen av endringer i rentenivået. Fallende rente er positivt for investeringsavkastningen på kort sikt som følge av kursstigning på obligasjoner, men det er negativt på lang sikt fordi det reduserer sannsynligheten for å få en avkastning høyere enn garanti.

Aksjemarkedet var urolig i første halvår, med vesentlig kursfall både tidlig i året og i juni. I annet halvår og fjerde kvartal har aksjemarkedet vært positivt. Verdensindeksen steg 5 prosent i fjerde kvartal, noe som gir en stigning på 9 prosent for hele 2016. Det norske aksjemarkedet har vært spesielt sterkt med en oppgang på 11 prosent i fjerde kvartal og 12 prosent for hele 2016. Oljepriisen har steget 50 prosent i 2016. Kredittmarkedet har hatt omtrent tilsvarende forløp som aksjemarkedet og kredittpåslagene er noe redusert både i fjerde kvartal og gjennom året.

Rentenivået steg i fjerde kvartal, drevet av økte inflasjonsforventninger. 10 års swap-rente steg 0,5 prosentpoeng både i Norge og Sverige. Ved utløpet av 2016 er 10 års swap-rente 2,0 prosent i Norge, en oppgang på 0,2 prosentpoeng siden starten av året. I Sverige er nivået 1,1 prosent ved utløpet av 2016, som er en nedgang på 0,5 prosentpoeng siden starten av året. Som følge av at størstedelen av renteinvesteringene i de norske kundeporteføljene er holdt til amortisert kost, har renteendringer begrenset effekt for forventet avkastning på kort sikt. Men med dagens rentenivå gir nye obligasjonsinvesteringer en lavere avkastning enn gjennomsnittlig rentegaranti.

Norske kroner har svekket seg noe i fjerde kvartal, spesielt mot dollar, men også mot svenske kroner. For året 2016 har kronen styrket seg. Styrkingen er 9 prosent mot svenske kroner, 6 prosent mot euro og 3 prosent mot dollar. Høy grad av valutasikring i porteføljene gjør at valutasvingningene har hatt beskjedne effekt på resultater og risiko.

Rentefølsomheten (durasjonen) av investeringene har økt noe gjennom året, både i Norge og Sverige. Utover dette er det små endringer i investeringsallokering.

Garanterte porteføljer i Sverige ga en avkastning på minus 2,0 prosent i fjerde kvartal som følge av renteøkningen. Garanterte porteføljer i Norge ga en avkastning på 0,3 prosent. Papirer til amortisert kost demper effekten av renteøkninger i Norge. For 2016 var avkastningen god, drevet av positive aksjemarkeder, god eiendomsavkastning og reduserte kredittpåslag. I Sverige bidro også rentefall til avkastningen. For garanterte porteføljer samlet var avkastningen 4,7 prosent i Norge og 5,3 prosent i Sverige. Basert på gjeldende strategi vil avkastning utover garanti i Norge i hovedsak bli brukt til oppreservering eller til tilleggsavsetninger, og avkastningen har derfor liten effekt for resultatet. Kursreguleringsfondet er redusert gjennom 2016, mens tilleggsavsetninger er

økt. Oververdier på obligasjoner og utlån til amortisert kost er redusert i fjerde kvartal. I Sverige har verdiøkningen av forsikringsforpliktelsen vært noe lavere enn verdiøkningen på eiendeler og god avkastning har gitt overskuddsdeling. Finansresultatet i SPP var godt i fjerde kvartal og for 2016. Buffer i form av villkorad återbäring økte noe.

Forsikringsrisiko er risiko for større utbetalinger enn antatt og/eller ugunstig endring i verdien av en forsikringsforpliktelse som følge av at faktisk utvikling avviker fra det som ble forutsatt ved beregning av premier eller avsetninger. Størstedelen av forsikringsrisikoen for konsernet er knyttet til livsforsikring. Langt liv er den største risikoen fordi økt livslengde medfører at garanterte ytelser må utbetales over en lenger periode. Det er også risiko knyttet til uførhet og dødsfall. Forsikringsrisikoen er lite endret i løpet av året.

Note
05

Likviditetsrisiko

SPESIFIKASJON ANSVARLIG LÅNEKAPITAL

(NOK mill.)	Nominell verdi	Valuta	Rente	Forfall/Call	Balanseført verdi
Utsteder					
Fondsobligasjoner					
Storebrand Livsforsikring AS	1 500	NOK	Flytende	2 018	1 504
Evigvarende ansvarlig lån					
Storebrand Livsforsikring AS	1 000	NOK	Flytende	2 020	999
Storebrand Livsforsikring AS	1 100	NOK	Flytende	2 024	1 099
Tidsbegrenset ansvarlig lån					
Storebrand Livsforsikring AS	300	EUR	Fast	2 023	3 027
Storebrand Livsforsikring AS	750	SEK	Flytende	2 021	715
Sum ansvarlige lån og fondsobligasjoner 31.12.16					7 344
Sum ansvarlige lån og fondsobligasjoner 31.12.15					7 489

Note
06

Verdsettelse av finansielle instrumenter og eiendommer

Konsernet kategoriserer finansielle instrumenter på tre forskjellige nivåer. Kriterier for kategorisering samt prosesser knyttet til verdsettelse er nærmere beskrevet i note 13 i årsregnskapet for 2015.

Nivåene gir uttrykk for ulik grad av likviditet og ulike målemetoder. Selskapet har etablert verdsettelsesmodeller for å fange opp informasjon fra et bredt utvalg med godt informerte kilder med henblikk på å minimere usikkerhet knyttet til verdsettelsen.

VIRKELIG VERDI FINANSIELLE EIENDELER OG FORPLIKTELSE TIL AMORTISERT KOST

(NOK mill.)	Virkelig verdi 31.12.16	Virkelig verdi 31.12.15	Balanseført verdi 31.12.16	Balanseført verdi 31.12.15
Finansielle eiendeler				
Utlån til kunder - bedrift	6 997	6 015	7 004	6 017
Utlån til kunder - person	9 724	2	9 724	2
Obligasjoner holdt til forfall	17 537	17 578	15 644	15 648
Obligasjoner klassifisert som utlån og fordring	89 144	84 758	82 246	76 107
Finansielle forpliktelser				
Ansvarlig lånekapital	7 443	7 432	7 344	7 489

VIRKELIG VERDI FINANSIELLE INSTRUMENTER OG EIENDOMMER TIL VIRKELIG VERDI
STOREBRAND LIVSFORSIKRING KONSERN

	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum	Sum
(NOK mill.)	Kvoterte priser	Observerbare forutsetninger	Ikke observerbare forutsetninger	31.12.2016	31.12.2015
Eiendeler:					
Aksjer og andeler:					
- Aksjer	20 371	513	1 051	21 935	20 651
- Andeler	243	99 291	8 050	107 584	103 913
Sum aksjer og andeler	20 614	99 803	9 101	129 518	
Sum aksjer og andeler 31.12.2015	17 890	94 446	12 227		124 563
Utlån ¹⁾			2 346	2 346	
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning					
- Stat- og statsgaranterte obligasjoner	22 202	23 893		46 095	50 121
- Selskapsobligasjoner	44	31 340	249	31 632	28 925
- Strukturerede papirer		29		29	33 792
- Verdipapiriserte obligasjoner		29 145		29 145	12 981
- Obligasjonsfond	707	56 898		57 604	58 438
Sum obligasjoner og verdipapirer med fast avkastning	22 952	141 305	249	164 506	
Sum obligasjoner og verdipapirer med fast avkastning 31.12.2015	28 405	155 494	358		184 257
Derivater:					
- Rentederivater		3 225		3 225	1 648
- Valutaderivater		-657		-657	-417
Sum derivater		2 568		2 568	
- herav derivater med positiv markedsverdi		4 553		4 553	
- herav derivater med negativ markedsverdi		-1 985		-1 985	
Sum derivater 31.12.2015		1 231			1 231
Eiendommer:					
- Investerings eiendommer			24 161	24 161	24 415
- Eierbenyttet eiendom			2 863	2 863	2 887
Sum eiendommer			27 024	27 024	
Sum eiendommer 31.12.2015			27 302		27 302

1) Omfatter utlån til kunder klassifisert til virkelig verdi over resultatet

Det er ingen vesentlige bevegelser mellom nivå 1 og nivå 2 i 4. kvartal eller for året 2016.

BEVEGELSE NIVÅ 3

(NOK mill.)	Aksjer	Andeler	Utlån til kunder	Selskaps- obligasjoner	Investerings- eiendommer	Eierbenyttet eiendom
Balanse per 1.1.	2 468	9 759		361	24 417	2 887
Netto gevinster/tap	-125	-308	16	-12	111	50
Tilgang/kjøp	15	863	2 326	14	1 708	20
Salg/forfalt/oppgjør	-1 255	-2 013	4	-87	-2 863	
Overført til/fra ikke observerbare forutsetninger til/ fra observerbare forutsetninger						
Omregningsdifferanse utenlandsk valuta	-53	-251		-27	-393	-131
Annet					1 182	37
Balanse per 31.12.16	1 051	8 050	2 346	249	24 161	2 863

SENSITIVITETSVURDERING

Sensitivitetsvurdering av investeringer på nivå 3 er beskrevet i note 13 i årsregnskapet for 2015. Det er ingen vesentlige endringer i sensitivitet i dette kvartalet eller for året 2016.

STOREBRAND LIVSFORSIKRING AS

	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3		
(NOK mill.)	Kvoterte priser	Observerbare forutsetninger	Ikke observerbare forutsetninger	Sum 31.12.2016	Sum 31.12.2015
Eiendeler:					
Aksjer og andeler:					
- Aksjer	17 121	137	621	17 879	14 114
- Andeler		26 647	5 683	32 330	30 216
Sum aksjer og andeler	17 121	26 784	6 305	50 210	
Sum aksjer og andeler 31.12.2015	12 209	23 157	8 964		44 330
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning					
- Stat og statsgaranterte obligasjoner	11 512			11 512	13 215
- Selskapsobligasjoner		10 406	51	10 457	11 839
- Verdipapiriserte obligasjoner		5 907		5 907	8 203
- Obligasjonsfond		45 905		45 905	44 390
Sum obligasjoner og verdipapirer med fast avkastning	11 512	62 217	51	73 780	
Sum obligasjoner og verdipapirer med fast avkastning 31.12.2015	13 215	64 356	77		77 647
Derivater:					
- Rentederivater		803		803	178
- Valutaderivater		-716		-716	-476
Sum derivater		86		86	
- herav derivater med positiv markedsverdi		1 133		1 133	
- herav derivater med negativ markedsverdi		-1 047		-1 047	
Sum derivater 31.12.2015		-298			-298

BEVEGELSE NIVÅ 3

(NOK mill.)	Aksjer	Andeler	Selskaps- obligasjoner
Balanse per 1.1.	1 780	7 184	80
Netto gevinster/tap på finansielle instrumenter	-62	-474	-11
Tilgang/kjøp	24	712	
Salg/forfalt/oppgjør	-1 122	-1 739	-18
Balanse per 31.12.2016	621	5 683	51

Note
07

Pensjonsordning egne ansatte

I 2014 ble ytelsespensjonsordningen for ansatte i Storebrand i Norge endret ved at man besluttet overgang til innskuddspensjonsordning. I hovedsak ble disse pensjonsforpliktelsene fraregnet i 2014. Det vises til nærmere omtale om dette i noter til årsregnskapene for 2014 og 2015.

I sammenheng med nye regler for uførepensjon i tjenestepensjonsloven har Storebrand endret uførepensjonsordningen for egne ansatte i Norge gjeldende fra 1. juni 2016. Fra samme tidspunkt har etterlattedekningene tilknyttet pensjonsordningen opphørt. Det er i 4. kvartal 2016 inntektsført 19 millioner kroner før skatt (121 mill. kroner for året) knyttet til avsatte forpliktelser til tidligere dekninger, som er innregnet i resultatoppstillingen som reduserte kostnader.

Note
08

Skatt

Gjennomførte salg av eiendom har medført at skatteøkende midlertidige forskjeller knyttet til disse eiendommene er reversert, noe som reduserer skattekostnaden.

Skattesatsen for konsernet vil variere fra kvartal til kvartal avhengig av de enkelte juridiske enhetenes bidrag til resultatet. Netto skattekostnad for kvartalet og året reflekterer også effekter som hver for seg gir en høyere eller lavere effektiv skattesats. Den effektive skattesatsen er også påvirket av at konsernet driver virksomhet i land med ulik skattesats fra Norge (25 prosent).

Stortinget vedtok i desember 2016 å redusere selskapsskattesatsen fra 25 til 24 prosent med virkning fra 1. januar 2017. Samtidig ble det vedtatt å innføre en finansskatt med virkning fra samme dato. For selskaper som omfattes av finansskatten videreføres dermed selskapsskattesatsen på 2016-nivå (25 prosent). I Storebrand-konsernet inngår både selskaper som omfattes og som ikke omfattes av finansskatten. Ved balanseføring av utsatt skatt/skattefordel i konsernregnskapet benyttes derfor selskapsskattesatsen gjeldende for det enkelt konsernselskap. Samlet sett er effekten for konsernet en redusert skattekostnad for 2016.

Note
09

Betingede forpliktelser

(NOK mill.)	Storebrand Livsforsikring konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Ikke innkalt restforpliktelser vedrørende limited partnership	2 971	4 264	2 249	3 487
Sum betingede forpliktelser	2 971	4 264	2 249	3 487

Selskapene i Storebrand driver en omfattende virksomhet i Norge og utlandet og kan bli part i rettstvister.

¹⁾ Opptjent overskudd som inngår som egenkapital i finansregnskapet, skal i solvensbalansen erstattes av avstemmingsreserven. Avstemmingsreserven inneholder også opptjent overskudd, men basert på verdsettelsen av eiendeler og forpliktelser i solvensbalansen. Avstemmingsreserven vil også inkludere nåverdien av framtidige overskudd. Verdien av framtidig overskudd medregnes implisitt som en konsekvens av verdivurderingen av forsikringsforpliktelsen.

Solvens II

Storebrand Livsforsikring er et forsikringsselskap regulert etter Solvens II.

Solvens II trådte i kraft 1. januar 2016. I henhold til Solvens II regelverket vil første fulle Solvens II årsrapport for 2016 rapporteres til finansmarkedet i 1. halvår 2017.

Beregningene nedenfor er for Storebrand Livsforsikring AS, da Storebrand Livsforsikring Konsern ikke lenger har krav om å rapportere solvensmargin. Kravet på konsolidert nivå gjelder kun Storebrand Konsern.

Solvenskapitalkravet og minstekapitalkravet beregnes etter standardmetoden i henhold til Solvens II-forskriften § 8 og § 22 og inkluderer effekten av overgangsordning for aksjer i henhold til Solvens II-forskriften § 58.

Modellene som ligger til grunn for beregningen av kapitalkrav og solvenskapital bygger på en rekke krav og forutsetninger som dels er gitt i regelverket og dels er fortolket av Storebrand på basis av regelverket. De viktigste forutsetningene og estimatene i beregningen knytter seg til risikoreduserende evne av utsatt skatt, fremtidige marginer og reserveutvikling, samt verdien av kundenes garantier og opsjoner. Forutsetninger og estimater evalueres løpende og er basert på historisk erfaring og forventning om fremtidige hendelser og representerer ledelsens beste skjønn på tidspunktet for regnskapsavleggelsen. Det kan komme endringer i regelverk, metoder og tolkninger som kan påvirke Solvens II-marginen fremover.

Solvenskapitalen fremkommer i all hovedsak som netto eiendeler i Solvens II balansen tillagt tellende ansvarlige lån og fratrukket egne aksjer og ikke-tellende minoritetsinteresser. Solvenskapitalen er dermed vesentlig forskjellig fra bokført egenkapital i regnskapet. Forsikringstekniske avsetninger er beregnet i henhold til standardmetoden og inkludert effekten av overgangsordningen i henhold til Solvens II-forskriften § 56 (1) – (6). Overgangsordningen innebærer at økningen i verdien av forsikringstekniske avsetningene innføres gradvis over en periode på 16 år. Sammensetningen av solvenskapitalen fremkommer av tabellen nedenfor.

Solvenskapitalen inndeles i tre kapitalgrupper i henhold til Solvens II-forskriften § 6. Gruppe 1 kapitalen består av innskutt egenkapital og avstemmingsreserve ¹⁾. I tillegg inngår evigvarende ansvarlige lån (fondsobligasjoner) med opptil 20 prosent av Gruppe 1 kapital.

Øvrige ansvarlige lån (tidsbegrenset) og risikoutjevningsfond kategoriseres som Gruppe 2 kapital. Gruppe 2 kapital kan dekke inntil 50 prosent av solvenskapitalkravet og inntil 20 prosent av minimumskapitalkravet. Tellende minoritetsinteresser og utsatt skattefordel er kategorisert som Gruppe 3 kapital. Gruppe 3 kapital kan dekke inntil 15 prosent av solvenskapitalkravet. Gruppe 3 kapital kan ikke benyttes til å dekke minimumskapitalkravet.

Ansvarlige lån utstedt før 17.1.2015 omfattes av en overgangsordning som varer til 2026 og i denne perioden vil disse kvalifiserer som Gruppe 1 kapital til tross for at de ikke fullt ut oppfyller krav til tellende kapital i Solvens II regelverket.

SOLVENSKAPITAL

(NOK mill.)	31.12.2016				
	Totalt	Gruppe 1 ubegrenset	Gruppe 1 begrenset	Gruppe 2	Gruppe 3
Aksjekapital	3 540	3 540			
Overkurs	9 711	9 711			
Avstemmingsreserve	18 373	18 373			
Herav effekt av overgangsordningen	3 073	3 073			
Ansvarlige lån	7 198		2 575	4 623	
Risikoutjevningssfond	140			140	
Total solvenskapital	38 962	31 624	2 575	4 763	
Total solvenskapital tilgjengelig til å dekke minstekapitalkravet	35 529	31 624	2 575	1 330	

Kapitalkravet i Solvens II fremkommer som summen av endringer i solvenskapital beregnet under ulike type stress, fratrasket diversifisering. Den største delen av kapitalkravet fremkommer fra finansmarkedsstress, særlig knyttet til endringer i rentenivå, fall i aksjemarkedet samt økte kredittspreader. I tillegg kommer forsikringsrisiko, hvorav det viktigste kapitalkravet kommer fra stress knyttet til fraflytting av eksisterende kunder innen innskuddspensjon. Solvenskapitalkravet fremkommer av tabellen nedenfor.

SOLVENSKAPITALKRAV OG -MARGIN

(NOK mill.)	31.12.2016
Marked	21 791
Motpart	423
Liv	5 180
Helse	524
Operasjonell	953
Diversifisering	- 4 012
Tapsabsorberende skatteeffekt	- 5 401
Totalt solvenskapitalkrav	19 457
Solvensmargin etter overgangsregel	200 %
Minimumskapitalkrav	6 651
Minimumsmargin	534 %

Note 11 | Opplysninger om nærstående parter

Storebrand har transaksjoner med nærstående parter som gjøres som en del av de normale forretninger. Disse transaksjoner gjennomføres til markedsmessige betingelser. Vilkår for transaksjoner med ledende ansatte og nærstående fremgår av note 24 og 46 i årsrapporten for 2015.

Storebrand Livsforsikring har ved utgangen av 4. kvartal utover normale forretningsmessige transaksjoner ikke hatt noen betydelige transaksjoner med nærstående parter foruten at Storebrand Livsforsikring AS har overtatt boliglån fra søsterselskapet Storebrand Bank ASA. Boliglånene er overdratt til markedsmessige betingelser. Porteføljen av lån som er overdratt per 4. kvartal 2016 utgjorde totalt 9,7 milliarder kroner, hvorav 2,9 milliarder kroner i 4. kvartal.

Note 12 | Utbytte fra datterselskaper

Storebrand Livsforsikring AS har i 1. kvartal mottatt utbytte fra Storebrand Holding AB på SEK 2 080 millioner kroner. Aksjeverdien på Storebrand Holding er i selskapsregnskapet til Storebrand Livsforsikring AS nedskrevet tilsvarende. Postene er presentert netto på linjen inntekter fra investeringer i datterforetak. Per 4. kvartal har Storebrand Livsforsikring mottatt 129 millioner kroner som alt vestentlig er knyttet til BenCo, ingen endring i 4. kvartal. I 3. kvartal ble det foretatt en nedskrivning i Storebrand Livsforsikring AS på aksjen i BenCo med 46 millioner kroner.

Finansiell kalender 2017

27. april	Resultat 1. kvartal 2017
13. juli	Resultat 2. kvartal 2017
25. oktober	Resultat 3. kvartal 2017
Februar 2018	Resultat 4. kvartal 2017

Investor Relations kontakter

Kjetil Ramberg Krøkje	Head of IR	kjetil.r.krokje@storebrand.no	+47 9341 2155
Sigbjørn Birkeland	Finance Director	sigbjorn.birkeland@storebrand.no	+47 9348 0893
Lars Løddesøl	CFO	lars.loddesol@storebrand.no	+47 2231 5624

Storebrand Livsforsikring AS
Professor Kohts vei 9
Postboks 500, 1327 Lysaker
Telefon 08880

storebrand.no